

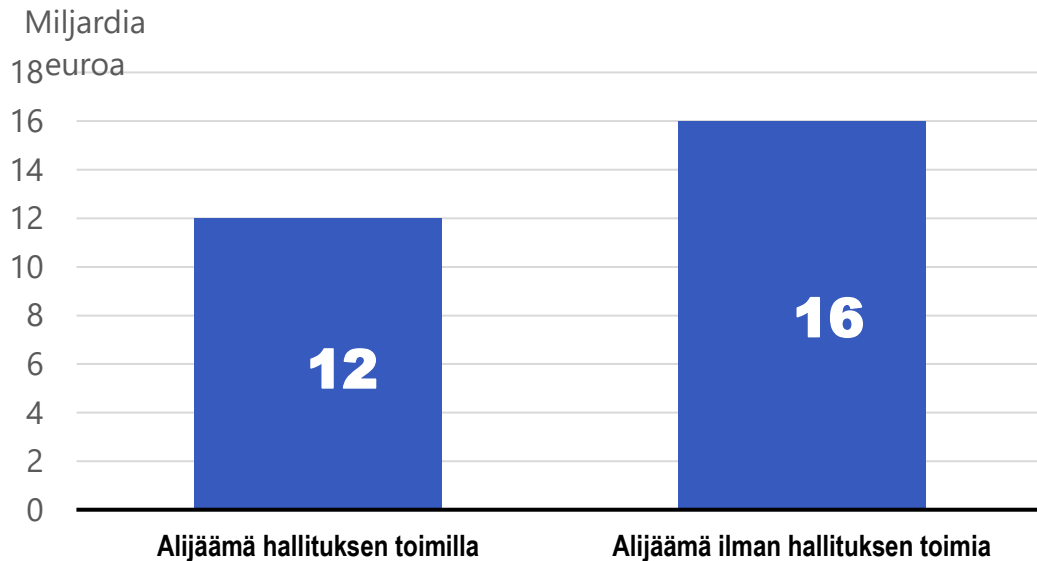

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Vuoden 2025 talousarvioesitys

3.9.2024

Alijäämä vuonna 2025

Velkasuhteen kasvu voidaan pysäyttää vuoteen 2027 mennessä.

Vaalikauden isot teemat

- Julkisen talouden tervehdyttäminen
- Rakenteelliset uudistukset työmarkkinoille, sosiaaliturvaan ja verotukseen
- Kasvua vauhdittavat toimet
- Turvallisuuden vahvistaminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pitkäjänteinen talouden sopeutus jatkuu – samalla katse käännetään kasvuun

Valtiovarainministeri Riikka Purra

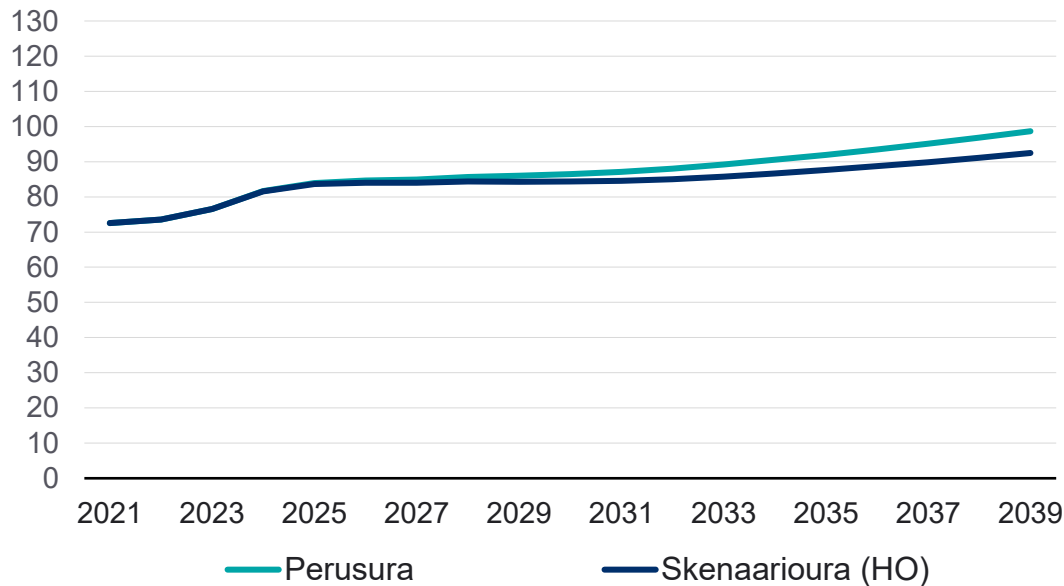
Hallituksen budjettiriihen tiedotustilaisuus 3.9.2024

Hallituksen talouspolitiikan keskeiset tavoitteet

- Hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen.
- Tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velkasuhde vuoteen 2027 mennessä.
- Hallitusohjelmassa linjattiin 4 miljardin euron menosäästöistä ja julkisen talouden vahvistamisesta 2 miljardilla eurolla rakenteellisiin toimin, erityisesti työllisyyttä kasvattamalla.
- Lisäksi keväällä 2024 päätettiin toimenpidekokonaisuudesta, joka vahvistaa julkista taloutta noin 3 miljardilla eurolla.
- Siten hallitus tavoittelee julkisen talouden vahvistumista yhteensä 9 miljardilla eurolla.

Velkasuhteen kasvu pysähtyy vuonna 2027

Julkisyhteisöjen velka
suhteessa bkt:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kun hallituksen päätökset toteutuvat täydessä mitassaan ja suunnitellussa aikataulussa, velkasuhteen kasvu pysähtyy vuonna 2027.

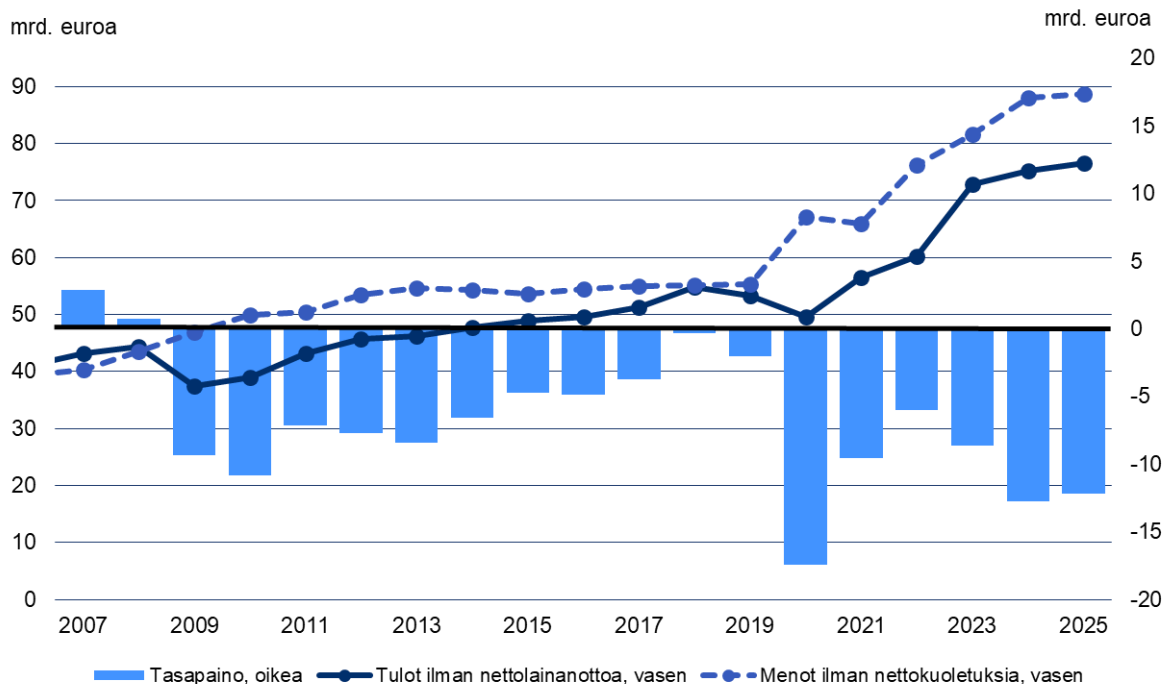
Valtion budjettitalous vuonna 2025

- Tulot 76,6 mrd. euroa
 - Kevään kehukseen nähden -0,3 mrd. euroa
 - Taustalla heikentyneet verotuloarviot sekä tupakkaveron korotuksen aikaistus vuodelle 2024.
 - Toisaalta omaisuustuloarvio +0,4 mrd. euroa.
- Menot 88,8 mrd. euroa
 - Kevään kehukseen nähden +1,2 mrd. euroa.
 - Pääosa automaattisista tekijöistä, lisäksi mm. investointiohjelma +325 milj. euroa ja Teollisuussijoitus Oy:n pääomitus +100 milj. euroa
- Tasapaino -12,2 mrd. euroa
 - 1,5 mrd. euroa heikompi kehukseen nähden

Säästöjä ja veronkorotuksia noin 3 mrd. euroa v. 2025

- Valtion menoja vähentäviä säästöjä on vuoden 2025 budjettiesityksessä yhteensä noin 1,8 miljardia euroa vuoteen 2024 verrattuna.
- Keväällä 2024 linjatut verosopeutustoimet lisäävät valtion verotuloja yhteensä 1,4 miljardilla eurolla.
 - Tätä verotulovaikutusta heikentää tupakkaveron korotuksen aikaistus vuodelle 2024.
- Lisäksi hallituksen päättämiä toimia kohdistuu myös muuhun julkiseen talouteen kuin vain valtion budjettitalouteen.
- Toimien mittaluokka vastaa hallitusohjelmassa ja keväällä päätettyä.

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Tasapaino (mrd. euroa):

2020 (TP): -17,4

2021 (TP): -9,6

2022 (TP): -6,0

2023 (TP): -8,6

2024 (LTA II): -12,7

2025 (TAE): -12,2

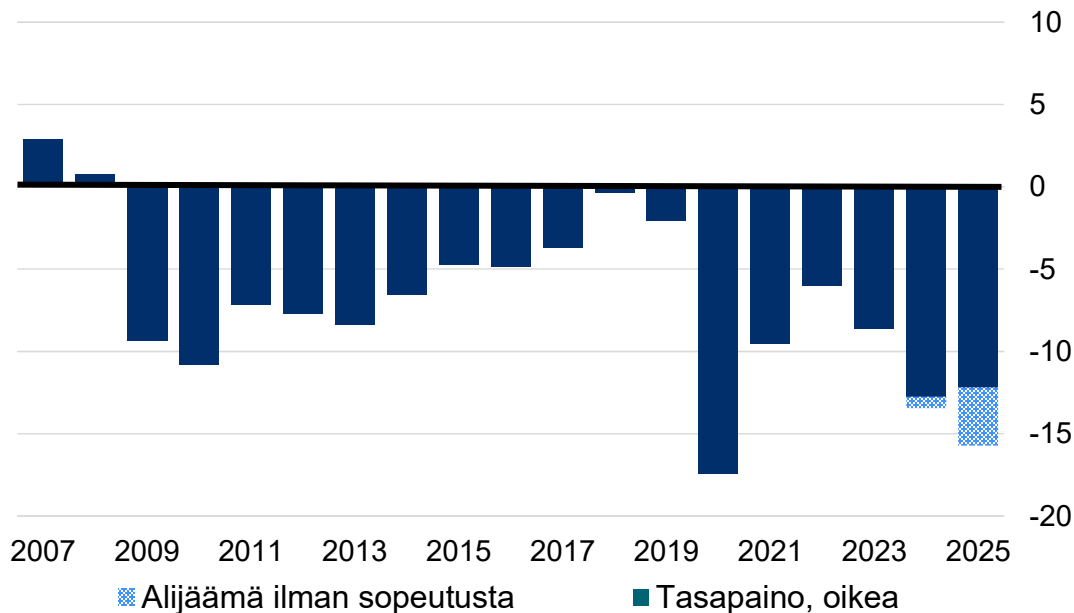
2022 ja 2023 poistettu varautuminen sähkön johdannaismarkkinoille toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja varauksen purku. Sähköyhtiöiden lainoihin tehdyn varauksen purku kasvatti vuoden 2023 tilinpäätöksessä tuloja 10 mrd. eurolla, koska se jäi käyttämättä kokonaan. Tasapaino tämä erä huomioiden oli +1,4 mrd. euroa v. 2023. Lähde: Valtiovarainministeriö 3.9.2024

Miksi alijäämä pienenee vain runsaat 0,5 mrd. euroa vuoteen 2024 verrattuna?

- Heikko suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua.
- Sote-menot kasvavat säästöistä huolimatta.
 - Hyvinvointialueiden rahoitukset jälkikäteistarkistus kasvattaa menoja noin 1,4 miljardilla eurolla.
- Hallituksen toimenpiteet tulevat voimaan asteittain.
 - Esimerkiksi kasvutoimien vaikutus näkyy viiveellä.
- Osa toimien vaikutuksista näkyy muussa julkisessa taloudessa.
- Hyvinvointialueiden omat toimet eivät näy vuoden 2025 tasapainossa.

Ilman hallituksen toimia budjetin alijäämä olisi huomattavasti suurempi

Budjettitalouden tasapaino, mrd. euroa

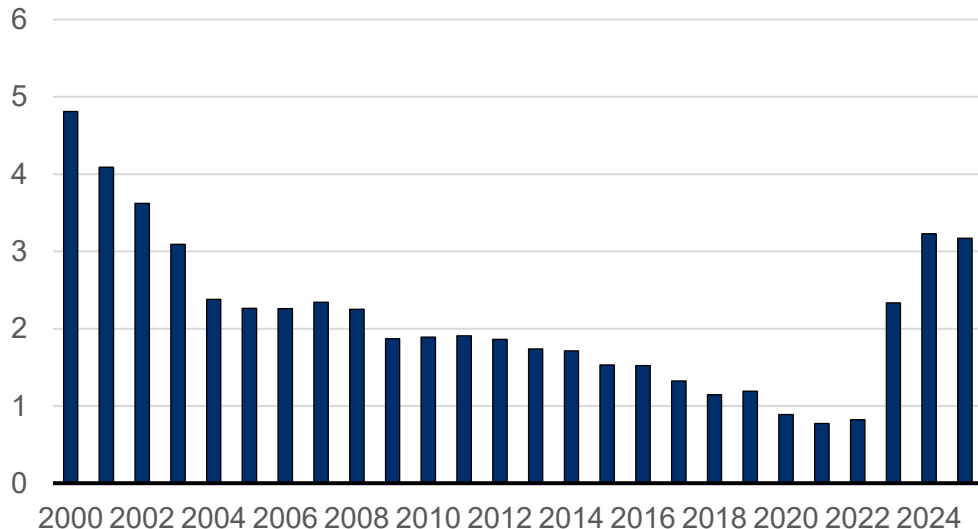

- Vuoden 2025 budjetin alijäämä olisi lähes 16 mrd. euroa ilman hallituksen toteuttamia suoria sopeutustoimia.

2022 ja 2023 poistettu varautuminen sähkön johdannaismarkkinoille toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja varauksen purku. Sähkötöiden lainoihin tehdyn varauksen purku kasvatti vuoden 2023 tilinpäätöksessä tuloja 10 mrd. eurolla, koska se jäi käyttämättä kokonaan. Tasapaino tämä erä huomioiden oli +1,4 mrd. euroa v. 2023

Korkomenot ovat nousseet uudelle tasolle

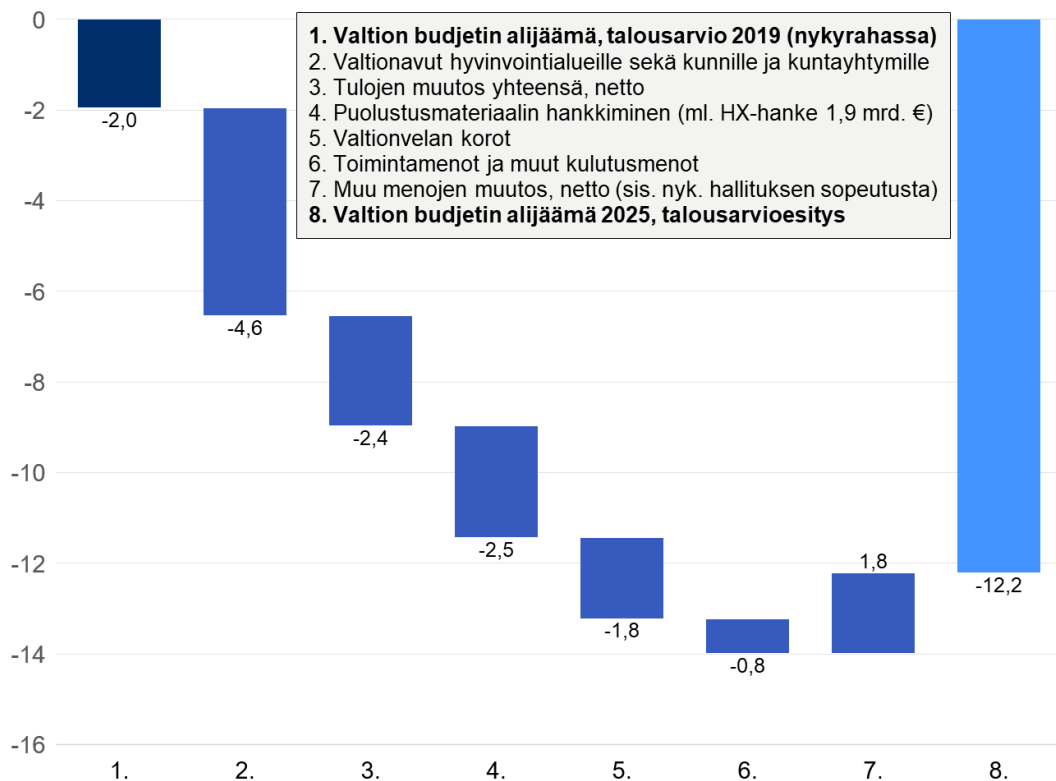
Valtionvelan korkomenot vuosina 2000–2025,
mrd. euroa

- Korkomenojen arvioidaan olevan vuonna 2025 lähes 3,2 mrd. euroa, joka on samaa tasoa kuin vuonna 2024.
- Korkotason muutokset välittyvät viiveellä velanhoitomeneihin. Tällä hetkellä keskimääräinen valtionvelan uudelleenhinnoittelu-aika on 4,8 vuotta.

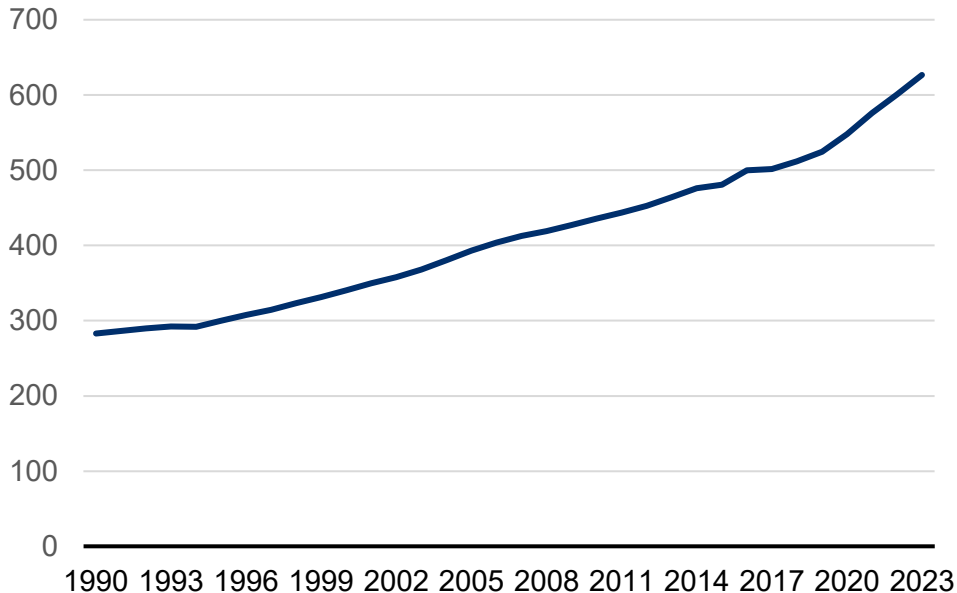
Budjetoidun alijäämän muutos 2019–2025

mrd. euroa vuoden 2025 hinnoin (valtionmenojen hintaindeksi)

75 vuotta täyttäneen väestön määrä on yli kaksinkertaistunut vuoteen 1990 nähden

75-vuotta täyttäneen väestön määrä, tuhatta henkeä

- Hoiva- ja terveystalveluiden tarve kasvaa vähitellen iän mukana.
- Yli 75-vuotiaiden määrän kasvu on kiihtynyt viime vuosina.
 - 2010-luvulla kasvu oli keskimäärin n. 2 prosenttia vuodessa.
 - 2020-luvulla kasvu ollut yli 4 prosenttia vuodessa.

Hyvinvointialueiden rahoitus

- Yleiskatteinen rahoitus 26,2 mrd. euroa vuonna 2025.
- Rahoitus kasvaa vuoteen 2024 verrattuna 2,2 mrd. eurolla
 - Vuoden 2023 alijäämän perusteella maksettava jälkikäteistarkistus n. 1,4 mrd. euroa.
 - Indeksikorotus (2,89 %) lisää rahoitusta n. +700 milj. euroa.
 - Palvelutarpeen kasvu +240 milj. euroa.
 - Hallituksen päättämät tehtävä- ja asiakasmaksumuutokset vähentävät rahoitusta -290 milj. eurolla ja siirtymätasaukset -67 milj. eurolla.

Hallitus tukee talouskasvua monin tavoin

- Hallituksen työllisyystoimet ovat merkittävät.
 - Toteutetut ja valmisteilla olevat toimet tuovat yhteensä n. 80 000 työllistä ja julkinen talous vahvistuu tämän myötä n. +1,8 mrd. eurolla
- Hallituksen 4 mrd. euron investointiohjelma tukee kasvua.
- Hallitus on sitoutunut valtion T&K-rahoituksen nostamiseen 1,2 prosenttiin / bkt.
- Teollisuussijoitus Oy:n pääomitus 100 milj. eurolla, kasvuyritysten pääomamarkkina vahvistuu.
- Puhtaan siirtymän suurten teollisten investointien verohyvitys tulossa voimaan vuonna 2025 komission hyväksynnän jälkeen.
- Lisäksi investointien luvitusta vauhditetaan, osaamistasoa nostetaan, korkean jalostusarvon vientiä tuetaan ja markkinoiden kilpailullisuutta edistetään.
- Kasvu syntyy kuitenkin yrityksissä – valtio voi parantaa kasvun edellytyksiä, mutta ei itse synnytä kestäväää kasvua.

Hallitusohjelman mukaisen 4 mrd. euron investointiohjelman toimeenpano etenee

- Uusia investointiohjelman kautta käynnistettäviä hankkeita ja lisäpanostuksia n. 890 milj. euroa – katetaan omaisuustuloilla ja tuloutuksilla Valtion asuntorahastosta.
- Perusväylänpito ja korjausvelan purkaminen: 208,5 milj. euroa.
- Väylähankkeet: yli 480 milj. euroa (valtuudet) useisiin tie- ja ratahankkeisiin.
 - Muun muassa Vt 15 Kotka-Kouvola (122 milj. euroa), Vt 12 Lahti–Kouvola (92 milj. euroa), Länsi-Lapin hankkeet (30 milj. euroa), Keski-Suomen hankkeet (15 milj. euroa), Karjalan rata (90 milj. euroa) ja Rantarata (50 milj. euroa).
- Puhtaan energian kärkihankkeet, tekniset nielut: 140 milj. euroa (valtuus).
- KELA-korvaukset: 70 milj. euroa.

Hallituksen linjaamien säästöjen vaikutus valtion budjettiin on pitkälti toteutumassa

Säästöjen voimaantulo (netto), mrd. euroa	2024	2025	Muutos 2024–2025
Hallitusohjelman (liite B) mukaiset toimet	-0,7	-1,3	-0,6
Kevään 2024 lisäsopeutustoimet	0	-1,2	-1,2
Yhteensä*	-0,7	-2,5	-1,8

*Ei sisällä veronkorotuksia eikä hyvinvointialueiden omia toimia.

- Vaikka kokonaisuus on pitkälti toteutumassa, eivät kaikki toimet tuota vielä vuonna 2025 tavoiteltua säästövaikutusta, vaan vasta myöhempinä vuosina.

Nostoja vuoden 2025 talousarvioesityksen säästöistä

- Hyvinvointialueiden tehtävä- ja asiakasmaksumuutokset (mm. hoitotakuun väljentäminen): -290 milj. euroa
- Varsinaisen kehitysyhteistyö: -135 milj. euroa
- Kotoutumiskorvaukset: -58 milj. euroa
- Ammatillinen koulutus: -100 milj. eurolla (valtion osuus 42,6 milj.)
- Sairauspäiväraahajärjestelmän muutos: n. -60 milj. euroa
- Lääkekorvaukset: n. -60 milj. euroa
- Valtionhallinnon toimintamenot: - 274 milj. euroa (ks. seur. dia)

Valtionhallinnon toimintameno säästöjen toimeenpano etenee suunnitellusti

- Hallitus linjasi hallitusohjelmassaan valtionhallinnon toimintamenoja säästävistä tuottavuusohjelmasta ja keväällä 2024 lisäsäästöistä toimintamenoihin.
- Näitä sisältyy budjettiehdotukseen noin 274 milj. euroa verrattuna vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon.
 - Säästöt on kohdennettu ministeriöiden oman valmistelun pohjalta.
- Ministeriöt ovat valmistelleet hallinnonalaloilleen tuottavuusohjelmat, joissa on yksilöity tarkemmin toimenpiteitä säästöjen aikaansaamiseksi.
 - Hallinnonalojen ohjelmat viimeistellään hallituksen budjettiriihen päätösten jälkeen ja ne julkaistaan 23.9.

Nostoja hallituksen turvallisuuspanostuksista

- NATO-liitännäiset uudet panostukset 70 milj. euroa.
- Poliisille poliisimäärän lisäämiseen 17,5 milj. euroa, katujengi- ja nuorisrikollisuuden torjuntaan 6 milj. euroa ja koulupoliisitoimintaan 2 milj. Euroa.
- Rajavartiolaitoksen materiaalihankintoihin 6 milj. euroa.
- Vankiloiden turvatekniikan uusimiseen 6,45 milj. euroa.
- Lisäksi lisäpanostuksia ampumarata-avustuksiin 1 milj. euroa, pelastusopistolle ja –koululle 1 milj. euroa ja kriisinhallintaveteraanien vertaistukeen 0,25 milj. euroa

Verotuksella vahvistetaan julkista taloutta

- Valtiolle kertyy verotuloja noin 67,2 mrd. euroa vuonna 2025.
- Kokonaisveroaste nousee hieman vuonna 2025 hallituksen sopeutustoimien seurauksena. Se ei kuitenkaan nouse edelliseen vaalikauteen verrattuna.
- Hallituksen keväällä 2024 linjaamat verosopeutustoimet vahvistavat julkista taloutta vuonna 2025 noin 1,4 mrd. euroa.

Poimintoja vuonna 2025 voimaan tulevista veropäätöksistä

Ansiotulo- ja yritysverotus	Arvonlisäverotus	Valmiste- ja liikenteen verotus
Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus lukuun ottamatta kahta ylintä tuloluokkaa	Yleisen ALV- ja vakuutusmaksuverokannan korottaminen 1.9.2024 alkaen 24 % → 25,5 %	Tupakkaveron korotus, virvoitusjuomaveron korotus
Työtulovähennyksen kasvattaminen pieni- ja keskituloisia painottaen, työtulovähennyksen lapsikorotuksen käyttöönotto	Makeisten arvonlisäverokannan korotus 1.6.2025 alkaen 14 % → 25,5 %	Ajoneuvoveron perusveron alennus, sähköautojen ja lataushybridien ajoneuvoverotuksen korotus
Eläketulovähennyksen sekä kotitalousvähennyksen supistaminen	Siirretään 10 % ALV-kantaan kuuluvat tuotteet ja palvelut (pl. sanoma- ja aikakauslehdet) 14 % kantaan. Huom! Yleisradio Oy:n ALV-kanta päättämättä.	Väylämaksujen palauttaminen täysimääräiseksi
Työnantajan koulutusvähennyksen poistaminen	ALV:n alarajahuojennuksen poisto ja vähäisen toiminnan alarajan korotus	

Mitä seuraavaksi?

- Vuoden 2025 talousarvioesitys käsitellään ylimääräisessä raha-asiainvaliokunnassa sekä valtioneuvoston yleisistunnossa maanantaina 23. syyskuuta.
 - Talousarvioesitys julkaistaan kokonaisuudessa osoitteessa budjetti.vm.fi
- Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus julkaistaan samana päivänä talousarvioesityksen kanssa.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET